

Vážená pani predsedníčka,

vážené kolegyne, vážení kolegovia,

dovoľte mi privítať Vás na pôde SNK, ktorá je, tak ako po predchádzajúce roky miestom konania Valného zhromaždenia SAK, ktoré sa uskutoční po tomto odbornom seminári. V prvom rade sa chcem poďakovať pani predsedníčke Daniele Džuganovej za poskytnutie možnosti vystúpiť so svojím príspevkom, a to nielen za mňa, ale aj za pani riaditeľku odboru Služby Darinu Janovskú a vedúcu Oddelenia spracovania kníh a špeciálnych dokumentov, pani Ľudmilu Rohoňovú, ktorých príspevky odznejú neskôr.

Pred 8 mesiacmi, 10. júla 2012, som bola menovaná ministrom kultúry do funkcie generálnej riaditeľky SNK. Stalo sa tak na základe výberového konania, v ktorom som uspela s predloženou Konceptiou ďalšieho rozvoja SNK. Myslím, že úspech mnou predloženej koncepcie bol práve v tom, že ponúkla nevyhnutné zmeny.

Dá sa povedať, že má ísť o nový začiatok starej inštitúcie, ktorej poslanie a účel existencie zostáva zachovaný, ale spôsob ich napĺňania bude oproti predchádzajúcim rokom výrazne modifikovaný. Preto ten neoficiálny, pracovný názov „SNK 2.0“.

Moja koncepcia ďalšieho rozvoja vychádzala z vízie SNK ako modernej, otvorenej a inovatívnej národnej pamäťovej a fondovej inštitúcie, ktorá efektívne plní svoje poslanie štandardnej národnej knižnice vyspelého európskeho štátu a ako jeden z pilierov knižničného systému a znalostnej ekonomiky zohráva nezastupiteľnú úlohu v spoločnosti a hospodárstve Slovenska, a to tak vo vzťahu k súčasným, ako aj k budúcim generáciám.

Takto definované poslanie musí SNK plniť v kontexte rozvoja informačných a komunikačných technológií v posledných desaťročiach, ktorý od základov zmenil spôsob prístupu k informáciám, ich dostupnosť a využívanie. Digitálna revolúcia podstatným spôsobom zasiahla aj do činnosti knižníc ako inštitúcií poskytujúcich prístup k informáciám.

Slovenská národná knižnica musí na tento vývoj reagovať a v nasledovných rokoch pristúpiť k inováciám, ktoré jej umožnia sa týmto trendom prispôbiť a zároveň ich aktívne ovplyvňovať. V dobe, keď je primárnym miestom vyhľadávania informácií internet a informácie, ktoré nie sú dostupné po niekoľkých kliknutiach, sú často ignorované, hoci poskytujú kvalitnejší obsah, musí národná knižnica nanovo definovať svoje postavenie tak, aby okrem plnenia svojich tradičných úloh v oblasti uchovávania a sprístupňovania analógových zdrojov aktívne rozvíjala elektronické služby. Používatelia pritom očakávajú nielen prístup k bibliografickým údajom o tlačených dokumentoch, ale aj online prístup k ich plným textom. V konkurencii internetových vyhľadávačov musí nájsť spôsob, ako svoje zbierky atraktívnym a používateľsky komfortným spôsobom sprístupniť tým, ktorí dôveryhodné informácie potrebujú. To bude opäť vyžadovať inovatívne prístupy v oblasti katalogizácie, vyhľadávania a otvárania nových kanálov na prístup k dokumentom.

Rastúca online dostupnosť dokumentov však neznamená, že sa fyzické analógové zbierky dostávajú do úzadia. Naopak, skúsenosti zo zahraničia ukazujú, že rozvoj digitálnych knižníc významne podporuje využívanie fyzických zbierok a ich atraktívnosť pre používateľov - objavenie zaujímavého zdigitalizovaného dokumentu zvyšuje záujem o priamy prístup k jeho fyzickému originálu. Ani

technologický rozvoj teda nezmení fundamentálnu úlohu národnej knižnice, ktorou je zabezpečenie dlhodobého uchovania a fyzickej ochrany existujúcich zbierok. Základnou prioritou v tejto oblasti musí byť vytvorenie takých podmienok ich uloženia, ktoré zabezpečia, že sa v najlepšom možnom stave zachovávajú pre nasledujúce generácie.

Pri takto definovaných východiskách som vo svojej koncepcii identifikovala 5 vzájomne prepojených strategických priorít, na ktoré sa musí SNK v strednodobom horizonte sústrediť.

Ide o Adaptáciu na digitálnu budúcnosť, Spojenie používateľov a obsahu, Rozvoj partnerstiev a prehĺbovanie spolupráce, Integráciu aktívnej a pasívnej ochrany fyzických zbierok a Progresívne riadenie orientované na výsledok, pod čím sa rozumejú hlboké a komplexné zmeny vo fungovaní SNK ako inštitúcie.

Podrobné definovanie jednotlivých strategických priorít môžete nájsť v poslednom minuloročnom dvojčísle časopisu Knižnica, preto sa v tomto príspevku zameriam najmä na stav plnenia jednotlivých stanovených cieľov a aktivít, ktoré som v rámci priorít identifikovala.

Strategická priorita Adaptácia na digitálnu budúcnosť vychádza zo skutočnosti, že prostredie, v ktorom knižnice pôsobia, sa v uplynulých dvoch desaťročiach zmenilo viac než v predchádzajúcich dvesto rokoch, a to najmä ako dôsledok rozvoja informačných a komunikačných technológií. Používatelia prestávajú byť závislí na fyzických návštevách študovní knižníc ako hlavného zdroja uspokojovania svojich informačných potrieb, pretože sa im ponúka čoraz viac možností, ako potrebné informácie získať online na mieste, na ktorom sa práve nachádzajú. V tejto súvislosti je najaktuálnejším trendom súčasnosti digitalizácia ako spôsob otvorenia sa knižníc svetu.

V rámci implementácie národného projektu DIKDA má SNK možnosť využiť na digitalizáciu písomného kultúrneho dedičstva bezprecedentnú sumu prostriedkov a zaradiť sa tak, čo sa týka počtu zdigitalizovaných objektov, medzi európskych lídrov v tejto oblasti. Projekt sa mal realizovať od apríla 2012. Žiaľ, po svojom nástupe do funkcie v júli minulého roku som zistila, že sa prakticky nerealizuje – nebola nakúpená potrebná digitalizačná technika, v prevádzke nebolo digitalizačné pracovisko vo Vrútkach, na projekte pracoval minimálny počet zamestnancov a neboli vytvorené podmienky na prijatie nových, neboli obsadené najdôležitejšie pozície, neboli pripravené verejné obstarávania, neexistoval realistický digitalizačný plán, čerpanie prostriedkov bolo nulové apod. Samotný projekt bol pripravený nedostatočne, vyvolával mnohé otázky a vznikali oprávnené pochybnosti o jeho realizovateľnosti.

Za prioritnú úlohu som preto pokladala v prvom kroku rozbehnutie jeho realizácie, v dôsledku uvedených skutočností totiž hrozilo, že zmluva o poskytnutí NFP bude vypovedaná a projekt sa skončí skôr, než vôbec začal. Po vypracovaní mimoriadnej správy o projekte a na jej základe akčného plánu na jeho záchranu sa začali intenzívne vykonávať potrebné kroky, ktorých výsledkom bolo, že v septembri sa spustila prevádzka digitalizačného pracoviska vo Vrútkach, obstarala sa nevyhnutná digitalizačná a výpočtová technika, prijalo sa viac ako 40 nových zamestnancov, rozbehla sa väčšina verejných obstarávaní, takže ku koncu roku 2012 mohla SNK vykázať čerpanie prostriedkov NFP vo výške 5 mil. EUR. V súčasnosti prebieha výstavba dátového centra, ktoré má byť dokončené v apríli – máji a následne plánujeme v krátkom čase rozšíriť prevádzku digitalizačného centra na 2 zmeny. Dôležitá je skutočnosť, že projekt začal byť riadený, a to jednak manažérsky konštituovaním projektového tímu, a jednak odborne, keď sa ustanovil expertný Zbor poradcov s účasťou aj

zahraničných odborníkov, ktorých odporúčania pomohli jednotlivé procesy efektívne nastaviť a identifikovať najviac problémové časti projektu.

V druhom kroku, ktorý sa ešte stále realizuje, sa projekt nanovo nastavuje tak, aby boli dodržané princípy hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a udržateľnosti, a aby jeho realizácia bola v súlade s pravidlami implementácie štrukturálnych fondov EÚ pri rešpektovaní tesného časového rámca. Ide o komplexnú zmenu, týkajúcu sa všetkých aktivít projektu, ktorej účelom je zabezpečiť jeho realizovateľnosť, t.j. splnenie definovaných cieľov a záväzných indikátorov projektu pri rešpektovaní potrieb a možností SNK.

Ďalšou úlohou, ktorú treba v súvislosti s digitálnou budúcnosťou riešiť, je otázka sprístupňovania digitálneho obsahu a rešpektovania autorských a súvisiacich práv. V tejto veci SNK iniciovala otvorenie rozhovorov s ochrannou autorskou organizáciou LITA, kde sa prvé rokovanie uskutoční budúci týždeň, spolupráca sa nadviazala tiež so Sekciou médií, audivízie a autorského práva a NOC ako realizátorom národného projektu CAIR, prostredníctvom ktorého sa bude digitálny obsah, vytvorený v rámci digitalizačných projektov, sprístupňovať. Vďaka iniciatíve predsedníčky SSK, Ing. Silvie Stasselovej, sa zástupca SNK tiež stal čelnom pracovnej skupiny pre rekonštrukciu autorského práva pri Rade vlády SR pre kultúru, ktorá sa chystá v tomto legislatívnom období.

S digitalizáciou tiež súvisí problematika dlhodobého uchovávaní digitálneho obsahu. V tejto súvislosti sme radi, že prebiehajú rozhovory s UKB, aj za účasti MK SR a SORO, o tom, že by sa jedna z lokalít CDA umiestnila v novom dátovom centre. Po doriešení všetkých súvisiacich technických, administratívnych a finančných otázok by sa tak mohlo stať už v prvej polovici tohto roku.

Výzvou, na riešenie ktorej chce SNK spolupracovať s odbornou verejnosťou, MK SR i vydavateľmi, ešte zostáva otázka uchovávaní *born digital* materiálov, kde ambíciou je pripraviť komplexné legislatívne riešenie ich povinného deponovania, a to vrátane archivácie slovenského webu.

V rámci strategickkej priority Spojenie používateľov a obsahu ide najmä o to, aby sa národná knižnica otvorila vo virtuálnom priestore a zamerala sa na zlepšenie a rozvoj svojich, najmä digitálnych, služieb. Súčasná generácia používateľov totiž očakáva, že všetky informácie budú prístupné cez internet, a to okamžite, nepretržite a pokiaľ možno bezplatne. Platí to nielen u bežných používateľov, ale v čoraz väčšej miere aj pre používateľov z akademického a vedeckého sektora. Zmenené podmienky a kontext digitálneho veku od SNK vyžadujú, aby svoje služby neposkytovala len „tradičným“ čitateľom, ktorí majú jej čitateľský preukaz, ale všetkým, ktorí z akýchkoľvek pohnútok vyhľadávajú dôveryhodné informácie v prostredí, ktoré im je vlastné, teda najmä online. Je nevyhnutné poskytnúť im možnosti, aby sa k intelektuálnemu bohatstvu, ktoré SNK spravuje, dostali aj bez toho, aby za ním museli cestovať do Martina, dokonca bez toho, aby informácie práve v národnej knižnici cieľavedome hľadali. To predpokladá podstatným spôsobom zvýšiť „objaviteľnosť“ obsahu a používateľom umožniť, aby si mohli vyhľadávanie prispôbovať podľa vlastných potrieb.

V súvislosti s plnením tejto priority momentálne v SNK pracujeme na novom portálovom riešení webovej stránky, ktorá nahradí zastaranú a obsahovo i formálne nezaujímavú pôvodnú stránku. Jej súčasťou okrem profesionálneho dizajnu, prehľadnej navigácie a viacerých jazykových verzií bude aj priamy prístup k hlavným službám SNK a virtuálne výstavy najhodnotnejších súčastí zbierok. V blízkej budúcnosti chceme tiež implementovať moderný DISCOVERY systém, ktorý poskytne používateľom jednoduchý, intuitívny a komfortný prístup ku všetkým dostupným zbierkam a informačným zdrojom z jedného používateľsky prívetivého rozhrania. Tiež plánujeme poskytnúť prístup k vybraným službám

SNK prostredníctvom aplikácií vyvinutých pre najrozšírenejšie mobilné technologické platformy (iOS, Android, WindowsPhone). O stave a zámeroch SNK v oblasti katalogizácie Vám viac povie pani Rohoňová, našim zámerom v tejto oblasti je v súlade s aktuálnym trendom optimalizovať a otvoriť katalógy SNK pre vyhľadávače tak, aby zdroje v nich spracované boli pre „Google generation“ prístupné aj inými cestami ako cez vyhľadávanie vo Virtu.

Obrovské možnosti v tomto smere otvára prebiehajúca digitalizácia slovacikálneho fondu, kde cieľom SNK je online sprístupnenie všetkých voľných a podstatnej časti autorsky chránených zdigitalizovaných zbierok, samozrejme pri rešpektovaní autorských práv.

Prioritou bude tiež akvizícia elektronických informačných zdrojov a umožnenie vzdialeného prístupu k nim.

Strategická priorita Rozvoj partnerstiev a prehĺbovanie spolupráce vychádza z presvedčenia, že výzvu na nové definovanie postavenia knižníc v digitálnom veku je možné úspešne zvládnuť len v rámci spolupráce s ostatnými knižnicami vo vnútri knižničného systému, ale aj s relevantnými subjektmi mimo neho, tak z verejného ako i súkromného sektora, na národnej aj medzinárodnej úrovni.

Týka sa to spolupráce na tvorbe Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na nasledujúce obdobie, kde SNK považuje za kľúčovú spoluprácu s profesijnými knihovníckymi združeniami SAK a SSK, ktorá sa úspešne a intenzívne rozvíja, spolupráce pri rozhodovaní o ďalšom smerovaní spoločného knižnično – informačného systému, kde chceme omnoho viac ako v minulosti počúvať názory všetkých partnerov a používateľov, či zlepšenia poskytovania metodických, poradenských, koordinačných a vzdelávacích služieb pre knižničný systém SR vo všetkých relevantných oblastiach činnosti knižníc, kde bude o zámeroch do budúcnosti bližšie hovoriť pani riaditeľka Janovská.

Na medzinárodnej úrovni pôjde o aktívnu participáciu v európskych a medzinárodných knižničných štruktúrach. Na výročnom stretnutí Konferencie riaditeľov európskych národných knižníc (CENL), ktoré sa konalo v októbri v Lichtenštajnsku, som v mene SNK prišla s návrhom, aby sa výročné zasadnutie CENL v roku 2016 konalo v SNK – v tomto období bude SR zároveň predsedníckou krajinou EÚ. O mojom návrhu sa bude hlasovať tento rok v Baku a v prípade úspechu to bude znamenať významné zviditeľnenie nielen SNK, ale aj Slovenska, mesta Martin a regiónu na medzinárodnej úrovni. Túto iniciatívu podporuje aj ministerstvo kultúry ako zriaďovateľ SNK. Tento rok sa tiež zúčastním na výročnom kongrese IFLA World Library and Information Congress s podtitulom "Future Libraries: Infinite Possibilities".

SNK sa bude tiež aktívne podieľať na ďalšom budovaní Európskej knižnice TEL a rozvoji Europeana a jej ekosystému projektov. Prvým konkrétnym výsledkom bude zapojenie sa do projektu Europeana 1914-1918, na účasť v ktorom bola SNK oslovená zo strany výkonnej riaditeľky Europeany, pani Jill Cousins, a v rámci ktorého po pridelení potrebnej sumy na spolufinancovanie zo strany MK SR budú zdigitalizované a sprístupnené predmety a príbehy ľudí, ktoré sa viažu na prvý veľký svetový konflikt 20. storočia. Rovnako sa chceme zapojiť do pripravovaného projektu Europeana 1989.

Hoci je digitalizácia v súčasnosti najaktuálnejším trendom a výzvou pre národné knižnice, ochrana fyzických zbierok nestráca na význame a zostáva hlavnou prioritou. Možno dokonca povedať, že keď sa digitálne formáty stanú štandardom, bohatstvo ukryté vo fyzických zbierkach ešte získa na hodnote. Práve táto skutočnosť je podstatou ďalšej strategickej priority s názvom Integrácia pasívnej a aktívnej ochrany fyzických zbierok.

Je nevyvrátiteľným faktom, že všetky dokumenty, ktoré boli kedy vytvorené človekom, podliehajú postupnej degradácii a smerujú k zániku v bližšom či vzdialenejšom časovom horizonte. Všetky vedecké výskumy v tejto oblasti sa zhodujú na tom, že uloženie zbierok vo vhodných podmienkach je základným predpokladom ich uchovania. Práve táto skutočnosť je kritická vo vzťahu k schopnosti SNK dlhodobé uchovanie zbierok zabezpečiť, depozit sídelnej budovy v Martine totiž už dlhodobo nevyhovuje požiadavkám, ktoré sú na uloženie zbierok kladené.

Najvyššou investičnou prioritou pre najbližšie roky tak bude technická príprava verejnej práce Rekonštrukcia, modernizácia a prístavba sídelnej budovy SNK v Martine s cieľom zabezpečiť špičkové úložné kapacity pre súčasné zbierky a potreby SNK na najbližších 30 rokov. SNK už komunikuje s MK o možnostiach financovania tejto investície, analyzujú sa možnosti zaradenia takéhoto národného projektu do nadchádzajúceho programového obdobia štrukturálnych fondov, prípadne aj iné možnosti.

V rámci novovytvoreného odboru Ochrana fondov, ktorý má v kompetencii komplexnú starostlivosť o stav fondov SNK, sa zároveň pripraví Plán ochrany zbierok, na základe ktorého sa stanovia postupy ich ochrany a starostlivosti o ne s ohľadom na ich hodnotu, stav a stupeň ohrozenia, definujú sa potreby konzervovania a reštaurovania a identifikujú sa najvhodnejšie opatrenia. Pri postupoch aktívnej ochrany, teda konzervačných zásahov do dokumentov, nie je totiž vhodné, aby ich podstupovali všetky dokumenty, ako to bolo plánované v minulosti, nakoľko môže dôjsť k ich nezvratnému poškodeniu, ani nemožno na všetky dokumenty aplikovať rovnaký postup, naopak, použité technológie musia byť vhodne diverzifikované. Na účel zabezpečenia tejto starostlivosti, ale aj komplexného výskumu, vývoja a vzdelávania v tejto oblasti budú v rámci národného projektu vybudované základné pracoviská konzervačného centra v areáli SNK vo Vrútkach na sterilizáciu, deacidifikáciu a reštaurovanie dokumentov, ktoré budú súčasťou národnej siete centier na komplexnú ochranu kultúrneho dedičstva v rámci PO2 OPIS. Výskumné a vývojové aktivity budú prebiehať v spolupráci s lídrami v oblasti konzervačnej vedy a reštaurovania diel na papieri na národnej a medzinárodnej úrovni. O spolupráci sa už rokuje s VŠVU, Gettyho inštitútom v San Franciscu, STU, Národným archívom v Prahe a analyzujú sa možnosti spolupráce s ďalšími významnými subjektmi v tejto oblasti.

Najviditeľnejšie a najkomplexnejšie zmeny doteraz prebehli v rámci strategickej priority Progresívne riadenie orientované na výsledok, ktorá vychádza z presvedčenia, že predpokladom dosiahnutia koncepciou definovaných cieľov a zrealizovania sformulovanej vízie je uskutočnenie komplexných a hlbokých zmien vo všetkých oblastiach fungovania SNK ako organizácie, ktorá sa ani po viac než dekáde samostatnej existencie nedokázala úplne oslobodiť od matičnej minulosti, v mnohých oblastiach zostala stagnovať v dobe pred svojím osamostatnením, v iných zaznamenala len malý posun vpred správnym smerom.

V podstate ide o redefinovanie inštitucionálnej politiky SNK a systému riadenia, zmenu z „kultúrnej ustanovizne“ minulosti na modernú profesionálnu inštitúciu, ktorá sa bude zameriavať na štandardné funkcie národnej knižnice vyspelého európskeho štátu.

Po niekoľkomesačnej príprave a viacerých menších organizačných zmenách platí od nového roku v SNK nová organizačná štruktúra, ktorú namiesto 5 sekcií tvorí 11 odborov a 4 samostatné oddelenia, resp. osobitné či špecializované organizačné útvary ako Kancelária generálnej riaditeľky a Projektová kancelária.

V záujme zefektívnenia a skvalitnenia činnosti inštitúcie tak vznikli organizačné útvary, ktoré v sebe integrujú činnosti, ktoré spolu vecne súvisia. Okrem prirodzeného spojenia prierezových činností ako je ekonomika a plánovanie, prevádzka a investície či informačné technológie tak vznikol odbor Národná bibliografia, ktorý integruje kľúčové knižničné procesy ako sú akvizícia, bibliografia a katalogizácia, vrátane výskumu, odbor Služby, ktorý okrem svojich tradičných úloh zastrešuje aj metodiku ako službu, ktorú SNK poskytuje knižničnému systému SR, odbor Ochrana fondov, ktorý má na starosti komplexnú pasívnu aj aktívnu ochranu zbierok, či Odbor správy a výskumu pôvodných prameňov, v ktorom sú začlenené Literárny archív a Národný biografický ústav.

Vytvorením viacerých organizačných útvarov, ktoré komplexne zodpovedajú za zverený rozsah činností, došlo k jasnému vymedzeniu kompetencií medzi nimi. To umožnilo decentralizáciu rozhodovacích procesov v rámci SNK, a na základe jasne vymedzených kompetencií môžu teraz odbory vykonávať svoje činnosti samostatne, a za svoje rozhodovanie nesú plnú zodpovednosť. To súvisí tiež s cieľom zefektívnenia riadiacich procesov v SNK, kde sa na jednotlivých úrovniach zavádza manažérsky spôsob riadenia a strednodobého plánovania.

Jedným z dôležitých cieľov tejto priority je rozvoj ľudských zdrojov. Ide najmä o definovanie a implementáciu novej personálnej a mzdovej politiky organizácie, kde jedným z cieľov je napríklad zatraktívnenie kariéry v SNK pre nielen mladých odborníkov. Dôležitou súčasťou bude tiež nová systemizácia pracovných pozícií tak, aby sa zosúlادili požadované kompetencie so strategickými potrebami SNK, na ktorej sme začali pracovať. To bude tiež znamenať potrebu aktualizácie Katalógu pracovných činností v rezorte kultúry, nakoľko činnosti definované ešte v roku 2002 už nepokrývajú celú paletu činností, ktoré sa v knižniciach vykonávajú. Prinesie to pozitívny dopad na celý knižničný systém – skutočné potreby v oblasti ľudských zdrojov sa dostanú do súladu s možnosťami, ktoré poskytuje príslušná legislatíva.

Dôležitou súčasťou je tiež nastavenie systému finančného riadenia tak, aby sa výdavky plánovali v strednodobom horizonte. Tento cieľ zahŕňa aj prehodnotenie a nové definovanie východísk tvorby rozpočtu SNK tak, aby disponibilné zdroje SNK smerovali najmä do zabezpečenia hlavných činností, ktoré má národná knižnica vykonávať. Rovnaký účel má aj racionalizácia a zefektívnenie prevádzky a činností SNK, napr. pri využívaní majetku, pri edičnej a výstavnej činnosti apod.

Taktiež je potrebné konsolidovať a optimalizovať IKT infraštruktúru, ktorú SNK využíva, tak, aby mohla spoľahlivo slúžiť na zabezpečenie funkcií SNK, t.j. pre prevádzku súčasných aj pripravovaných informačných systémov. Väčšina aj kľúčových systémov totiž v posledných rokoch nebola riadne servisovaná, čo ohrozuje ich vysokú dostupnosť, ktorú musí SNK najmä pre národné informačné systémy zabezpečiť.

Nevyhnutné je tiež zmeniť prezentáciu SNK na verejnosti. K tomu má slúžiť vytvorenie profesionálnej prezentačnej a komunikačnej stratégie, ktorej cieľom je vytvorenie silnej značky SNK.sk, ktorá zdôrazní národný význam knižnice a jej posilnenú prítomnosť vo virtuálnom priestore. Doterajšia komunikácia sa totiž primárne zameriavala na región, v ktorom je sídlo SNK, a aj väčšina Martinčanov ju stále považuje za súčasť Matice slovenskej, čo je imidž, s ktorým nemôžeme byť spokojní.

Ako teda vidíte, na SNK čaká veľa práce, ale som presvedčená, že postupné napĺňanie stanovenej koncepcie, ktoré sa už začalo, bude viesť k úspechu a k rozvoju nielen SNK, ale celého slovenského knihovníctva.